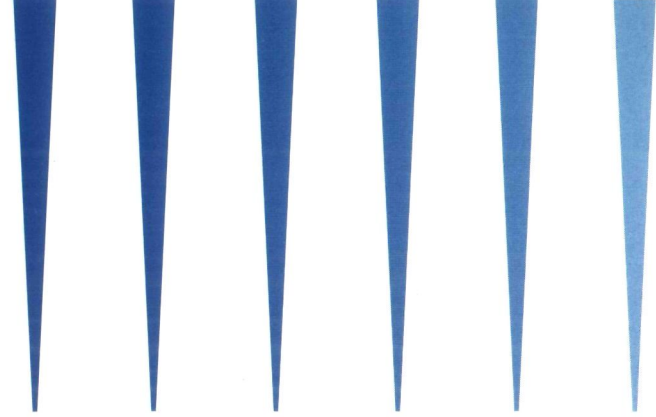
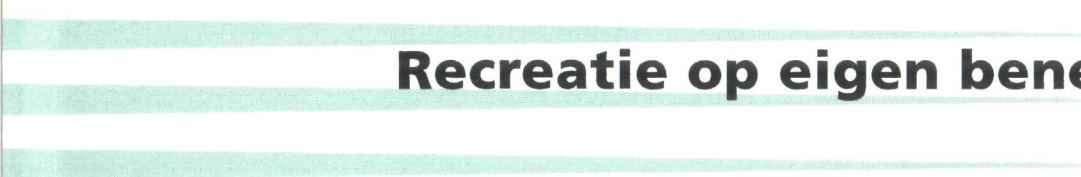


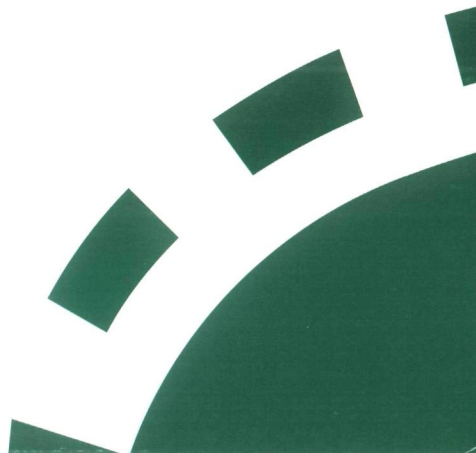
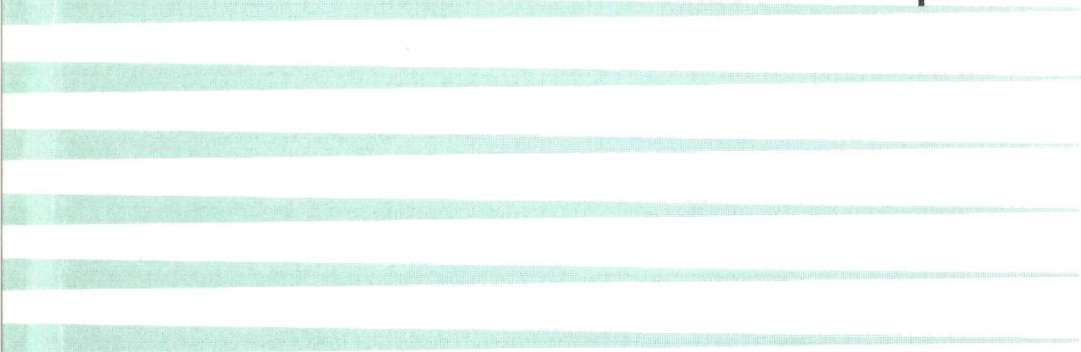


Directie Groene Ruimte
en Recreatie



Recreatie op eigen benen I

Overzicht reacties op startnotitie



Recreatie op eigen benen I

Overzicht reacties op startnotitie

Feedback

sig :	82x172
kar :	
ex :	
ts :	
nr :	1998520522

notitiebeheer

Inhoudsopgave

OVERZICHT REACTIES OP STARTNOTITIE / 29 FEBRUARI 1996	2
WIE HEBBEN GEREAGEERD?	2
WAT WAREN DE REACTIES?	3
ALGEMEEN	3
MEER DAN ALLEEN EEN FINANCIËEL PROBLEEM	4
MARKT EN CONCURRENTIE	6
GRONDEN	6
SUBSIDIEVOORWAARDEN	7
DUBBELE EN VERSCHILLENDE DOELSTELLINGEN	7
DE FISCUS EN BTW-TARIEF	8
LENINGEN	8
ROL VAN DE (RIJKS)OVERHEID	8
DUURZAAMHEID	9
DE PRAKTIJK	9
RECREATIE OP EIGEN BENEN: EEN UTOPIE?!	10
 Bijlage 1 ORGANISATIES/PERSONEN DIE HEBBEN GEREAGEERD	
NAAR CATEGORIE (..)	11
Bijlage 2a MATRIX	13
Bijlage 2b TOELICHTING	14

RECREATIE OP EIGEN BENEN

OVERZICHT REACTIES OP STARTNOTITIE / 29 FEBRUARI 1996

In dit overzicht wordt kort verslag gedaan van de reacties die zijn binnengekomen op de startnotitie.

WIE HEBBEN GEREAGEERD?

De startnotitie is 15 november 1995 verstuurd naar circa 150 organisaties. Op 29 februari 1996 zijn er 80 reacties ontvangen, het merendeel schriftelijk, sommige telefonisch. De organisaties die via de startnotitie zijn betrokken bij het project zijn onder te verdelen in 12 categorieën. In onderstaand overzicht is per categorie de respons af te lezen. De netto-cijfers betreffen alle inhoudelijke commentaren. In de bruto-cijfers zijn daarbij o.a. die reacties opgenomen, waarin men meedeelt niet geïnteresseerd te zijn in het project, het nu niet opportuun te vinden of (nog) geen tijd te hebben gehad om een inhoudelijke reactie te kunnen leveren. In de bijlage is een volledig overzicht met de namen van de reagerende organisaties en de indeling naar categorie opgenomen.

	netto	bruto
1. recreatieschappen en gewesten	13	(15)
2. onderwijs, onderzoek en adviesbureau's	9	(10)
3. toeristisch-recreatief bedrijfsleven	8	(10)
4. adviesraden	1	(1)
5. provincies	4	(6)
6. gemeenten/gemeentelijke instellingen	1	(1)
7. belangenorganisaties recreatie / sport	15	(16)
8. media	1	(1)
9. ministeries/rijksdiensten	3	(4)
10. waterschappen	-	(1)
11. terreinbeheerders	4	(5)
12. landbouworganisaties	1	(1)
totaal schriftelijke reacties	60	(69)



WAT WAREN DE REACTIES?

ALGEMEEN

Het merendeel van de reacties erkent de gesignaleerde problematiek -in veel gevallen echter als onderdeel van een veel meer omvattend vraagstuk- en waardeert het initiatief van het ministerie van LNV om te proberen in gezamenlijkheid een oplossing te vinden. Hierbij geven velen aan dat het niet een nieuw probleem is. Al in 1968 werd beheer en onderhoud en de financiering daarvan als knelpunt ervaren. In het boekje "Recreatiemogelijkheden" van Mr. J.A. Freseman Gratama werd hier reeds over geschreven.

Bijna iedereen is bereid een rol te vervullen in het vervolg van het project. Tegelijkertijd is dat ook het "het grote gevaar" van het nu in gang gezette proces. Velen zijn en worden gemobiliseerd. Gewaarschuwd wordt in een reactie niet te vervallen in een Poolse Landdag. De projectorganisatie en de communicatie dienen een belangrijk aandachtspunt te zijn, evenals de rol en samenstelling van de stuurgroep.

Financiering van de recreatie wordt in toenemende mate als knelpunt ervaren. Dit geldt overigens niet alleen voor recreatieschappen; ook andere terreinbeherende organisaties herkennen de problematiek. Met name gaat het dan om bos- en natuurterreinen, die eveneens voor recreatie en toerisme van belang zijn. Er wordt geadviseerd niet alleen te focussen op recreatiegebieden, maar deze in samenhang met recreatief medegebruik van landschappen, openbare recreatievoorzieningen binnen de bebouwde kom en recreatiegebieden buiten de bebouwde kom te bezien. Een integrale benadering wordt hiervoor noodzakelijk geacht.

Dat er een knelpunt is, daarover is men het redelijk eens, maar vervolgens lopen de meningen over de oorzaken daarvan, de omvang en de oplossingen -op een enkel onderdeel na- volstrekt uiteen. Zo is er ook een reactie dat er een veel te negatief beeld wordt geschetst van de financiering van recreatie uit algemene middelen. Veel meer dan vroeger wordt recreatie als integraal onderdeel in projecten en activiteiten (bijv. EHS, landinrichtingsprojecten, WCL, Strategische Groenprojecten) meegenomen. De gelden zijn veel minder als "sector-gelden" zichtbaar.

Omdat de meningen uiteen lopen -normen en waarden zijn verschillend- is het van belang ruim aandacht te besteden aan de probleemverkenning: waarom zijn er problemen in de financiering van openbare recreatie en wat is de aard en omvang van de problematiek? De ontvangen reacties geven geen antwoord op deze vragen. Meer inzicht in de feiten verkrijgen (bijvoorbeeld ten aanzien de bepalende factoren per recreatieschap, de verschillende heffingen die worden geheven en het cumulerende effect daarvan, de opbrengsten uit toeristenbelasting, de bijdragen van de verschillende overheden aan openbare recreatievoorzieningen) is noodzakelijk.



Wat in de startnotitie onvoldoende naar voren komt is het verschil in kwaliteit en gebruik van recreatiegebieden. Deze differentiatie wordt essentieel geacht om tot oplossingen te komen. Per recreatiegebied moet in feite bepaald worden of er kansen voor de toekomst ontstaan als structuur/inrichting op locatie a wordt gesaneerd en op locatie b wordt versterkt.

Voorts is men van mening dat in de discussie over vergroting van de inkomsten onvoldoende wordt gekeken naar mogelijkheden ter besparing van kosten. Lagere overheden zijn door hun ambtelijke structuur onvoldoende in staat tot kostenbesparing. In sommige gevallen is dan privatisering dé oplossing. Ook door het inschakelen van organisaties, agrariërs en vrijwilligers is zonder lastenverzwaring in sommige gevallen efficiencywinst te behalen.

Ook wordt aangeraden over de grens te kijken, zowel naar andere sectoren dan de recreatief-toeristische, maar ook naar bijvoorbeeld ski-gebieden in Oostenrijk en Zwitserland, herstructureringsgebieden zoals het Emscher Park in het Duitse Ruhrgebied en Franse en Engelse voorbeelden, zoals de National Trust.

In ieder geval moet voorkomen worden dat als gevolg van de gekozen projectaanpak in een te vroegstadium onomkeerbare besluiten worden genomen, bijvoorbeeld ten aanzien van de verruiming van de subsidievoorwaarden.

MEER DAN ALLEEN EEN FINANCIËEL PROBLEEM

In verschillende reacties wordt erop gewezen dat de startnotitie te veel alleen het financiële aandachtsveld beschouwd, terwijl voor een structurele oplossing méér nodig is. Het ontbreken van politieke aandacht en bestuurlijk wil is de belangrijkste oorzaak van de gerezen problemen. Volgens de "Balanced Score Card Methode" dient op een evenwichtige wijze aandacht te worden gegeven aan vier onderling samenhangende aandachtsvelden:

- A. interne organisatie,
- B. klant,
- C. innovatie,
- D. financiën.

ad A. INTERNE ORGANISATIE

Verschillende keren wordt naar voren gebracht dat de (kwaliteit van de) interne organisatie nogal bepalend kan zijn voor de omvang van o.a. financiële perikelen. Dat is een open deur, maar kan vertroebelen werken, zolang er op een prettig hoog abstractieniveau blijft worden gesproken over "Recreatie op eigen benen". Problemen op het financiële vlak kunnen een gevolg zijn van extreem hoge recreatiedruk, natuurverschijnselen, organisatorische, bedrijfsmatige of bestuurlijke problemen. Inzicht in de achtergronden is onontbeerlijk om tot echte oplossingen te komen. In verschillende reacties wordt de vraag gesteld of het mogelijk/wenselijk is met algemeen geldende oplossingen voor de problemen te komen, terwijl de oorzaken zo verschillend kunnen zijn. Maatwerk is vereist. Het rijk moet kennis en inzicht verschaffen, maar kan geen algemeen geldend recept voorschrijven.



Regelmatig wordt de vraag opgeworpen of je voor beheer- en onderhoud van gebieden wel recreatieschappen nodig hebt en of de omzetting van recreatieschappen van publiekrechtelijke in privaatrechtelijke organisaties de slagvaardigheid en exploitatiemogelijkheden niet ten goede zou komen, evenals schaalvergroting en uitbreiding van activiteiten (bijvoorbeeld VVV-achtig).

Ook wordt voorgesteld te komen tot recreatieschappen-nieuwe-stijl, waarin het betrokken bedrijfsleven en gebruikersgroepen daadwerkelijk het beleid meebepalen en beslissen. Samenwerking in beheer en exploitatie van gebieden (recreatieschappen-nieuwe-stijl) voorkomt ook vertroebeling van de concurrentieverhoudingen bij verdergaande commercialisering.

ad B. KLANT

Communicatie met de klanten van recreatiegebieden verdient een hoge prioriteit. Naast naams- en gebiedsbekendheid gaat het daarbij om het wij-gevoel en om daadwerkelijke participatie. Uiteindelijk kan dit wel eens een van de belangrijkste aspecten zijn die aandacht behoeft; betrokkenheid en draagvlak beïnvloeden uiteindelijk de politiek/bestuurlijke keuzes, ook als het om recreatie gaat.

Veel recreatieschappen wijzen erop dat zij al gedurende jaren bezig zijn hun exploitatietekorten terug te dringen. Zo wordt bijvoorbeeld veelvuldig parkeergeld en liggeld voor boten geheven. Door bij de recreanten nadrukkelijk te wijzen op teruglopende overheidsfinanciën en de noodzaak en maatschappelijke wens om voorzieningen betaalbaar in stand te kunnen houden, ontstaat langzaam enig draagvlak voor deze maatregelen. Recreanten verlangen dan wel een hoogwaardige kwaliteitsniveau van voorzieningen. Velen zijn van mening dat, omdat de voorzieningen vanuit algemene middelen zijn gerealiseerd, zij daaraan reeds hebben meebetaald.

In dit verband wordt er ook gewezen op goede ervaringen met de inzet van vele vrijwilligers, zoals bij het uitzetten en onderhouden van bijvoorbeeld lange-afstand-wandelpaden. Bijkomend, maar zeker zo belangrijk effect van de inschakeling van vrijwilligers, is het creëren van draagvlak.

ad C. INNOVATIE / HERINVESTERINGEN

Het punt innovatie behoeft meer aandacht. Alleen via voortdurende innovatie kan een product geboden worden waaraan de klant behoefte heeft. Zeker omdat het gaat om grote oppervlakten bestaand recreatiegebied en veel recreatievoorzieningen, maar relatief beperkte middelen, ligt hier een belangrijk aandachtsveld. Oude, maar ook nog bestaande subsidies/financieringswijzen -bijvoorbeeld bij de aanleg en bewegwijzering van routes- hebben geleid tot een soort gemakzucht; deze stimuleren de creativiteit en het innoverend denken niet.

In een reactie wordt duidelijk gemaakt hoe het komt dat recreatieschappen zo weinig financiële ruimte hebben voor herinvesteringen. Men rekende erop, dat het rijk, net als bij de eerste aanleg van recreatievoorzieningen, 75% van de kosten zou subsidiëren en de provincie 15%.



De afschrijving en reservering voor nieuwe investeringen was gebaseerd op de oorspronkelijke eigen bijdrage van het schap van 10%. Bij herinvesteringen nu komt het schap dus in ieder geval 90% te kort. Het is een punt van overweging deze problematiek ook in het kader van de Herijking Landinrichting aan de orde te stellen. De landbouwsector is daarbij overigens beducht voor vermindering van het landinrichtingsbudget.

MARKT EN CONCURRENTIE

Alhoewel dient te worden nagegaan waar mogelijkheden voor privatisering en commercialisering liggen, wordt ervoor gewaarschuwd afstoting van recreatie- en natuurgebieden niet tot doel te verheffen. Dat zal leiden tot lastenverhoging voor burgers en bedrijfsleven met uiteindelijk negatieve economische effecten.

Herhaaldelijk wordt erop gewezen dat de recreatiegulden maar één keer kan worden uitgegeven. Voor nog meer vakantieparken in Nederland is de markt verzadigd. Er zal verdringing optreden en uitbreiding schaadt het reeds bestaande bedrijfsleven. Voorts is het zo dat de excentrische ligging van sommige recreatiegebieden een commerciële jaar-rond-exploitatie onmogelijk maakt. Deze ligging is nogal eens een gevolg van eerdere ingrijpende besluiten die van invloed zijn op het landschap, zoals bijvoorbeeld grind- en zandwinning (restplanologie), maar bepaald wel heel sterk de (on)mogelijkheden van commercialiseren/economiseren.

In de watersportsector streeft men naar een vrijwillige landelijke bijdrageregeling. De gelden uit het te vormen "Watersportfonds" zullen worden besteed aan investeringen in het recreatieve vaarwegennet, watersportvoorzieningen en het opheffen van knelpunten in brug en sluisbediening en tolgelden, vaarvergunningen en dergelijke. Draagvlak bij recreanten voor zo'n landelijke regeling kan alleen worden verkregen wanneer die regeling allerlei lokale heffingen vervangt. Als het project "Recreatie op eigen benen" leidt tot meer heffingen, kan dat de komst van een landelijke regeling voor de watersport in de wielen rijden. Vanuit de recreatieschappen is men van mening dat dit te vormen fonds ook middelen voor beheer en onderhoud beschikbaar zou moeten stellen.

GRONDEN

Verkoop van gronden voor bijvoorbeeld particuliere woningbouw is in een aantal gevallen wel mogelijk, maar dan zouden de revenuen bij verkoop wel ten goede moeten komen aan het recreatieschap. Vaak heeft het recreatieschap de gronden slechts in erfpacht van Staatsbosbeheer of Domeinen. Het niet in bezit hebben van de gronden is overigens ook een belemmering bij het aantrekken van grote investeerders. Deze zijn minder geïnteresseerd als zij de grond slechts in onder-erfpacht kunnen krijgen.



Sluipende verstedelijking en een afname van de oppervlakte openbaar recreatiegebied worden als negatieve effecten van bovengenoemde ontwikkelingen genoemd. Gewezen wordt op de nog immer grote recreatieve tekorten, met name in de Randstad, en het compensatiebeginsel uit het Structuurschema Groene Ruimte.

Anderen zijn van mening dat verkoop van "de kroonjuwelen", aantrekkelijke locaties, door recreatieschappen en overheden, weliswaar eenmalig een bedrag oplevert, maar geenszins bijdraagt aan een structurele financiering. Als ongewenst neveneffect wordt genoemd dat het zittende bedrijfsleven nieuwe concurrentie wordt aangedaan, terwijl die in de afgelopen decennia geen of nauwelijks uitbreidingsmogelijkheden kregen en nu vaak een te laag rendement hebben om de gewenste kwaliteitsverbetering door te voeren (EZ REA-studie). Het streven naar recreatieschappen-nieuwe-stijl, met participatie van gebruikers en bedrijfsleven, heeft dan ook de voorkeur.

SUBSIDIEVOORWAARDEN

In een aantal reacties wordt aangegeven dat hét grootste knelpunt voor de recreatieschappen met betrekking tot de financiële problematiek de subsidievoorwaarden zijn, die het ministerie van LNV (en daarvoor CRM) hanteert. Met name de altijd blijvende verplichting bij verkoop van gronden de subsidie terug te betalen, wordt als zeer belemmerend ervaren. Men pleit ervoor de opbrengsten bij verkoop volledig in het resterende recreatiegebied te mogen herinvesteren. Overigens geldt ook voor dit aspect, dat niet duidelijk is over welke omvang/opervlaktes het gaat. Inzicht hierin is gewenst.

Ook een meer principiële geluid is hoorbaar: nu het rijk heeft gekozen voor decentralisatie, betekent dat automatisch dat de subsidievoorwaarden moeten worden aangepast.

Andere reacties waarschuwen juist voor het loslaten van deze subsidievoorwaarden. Allereerst zal de oppervlakte openbaar recreatiegebied hierdoor afnemen. Daarnaast zijn er té veel verschillende factoren (zoals hiervoor ook al beschreven is) die een rol spelen bij de financiële perikelen rond de openluchtrecreatie. Het loslaten van de subsidievoorwaarden is nu té gemakkelijk en zal ook voor de sector zelf -op termijn- geen oplossing blijken te zijn.

DUBBELE EN VERSCHILLENDE DOELSTELLINGEN

Er zijn in Nederland verschillende natuur- en recreatieschappen: gebieden met een dubbele doelstelling. Vaak past men zonering toe en heeft men aan bepaalde gebieden bepaalde functies toegewezen. Vaak maken deze gebieden deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) of zijn aangewezen als Rijksbufferzone. Dergelijke planologische aanduidingen maken ontwikkelingen die zouden kunnen bijdragen aan oplossing van financiële problemen, bijvoorbeeld de nieuwvestiging van een bungalowcomplex als commercieel element, op voorhand onmogelijk.



Ook wordt aandacht gevraagd voor verschillen in taak en functie van recreatiegebieden in de Randstad en elders in het land.

DE FISCUS EN BTW-TARIEF

In veel reacties wordt een directer verband tussen opbrengsten uit bijvoorbeeld toeristenbelasting en investeringen in aanleg, beheer en onderhoud van recreatief-toeristische voorzieningen bepleit. Het in één hand brengen van lusten en lasten..... Omdat de beslissingsbevoegdheid hierover momenteel uitsluitend bij de gemeenten ligt, is dit wel een complexe materie. Inzicht in de omvang van de baten en de lasten is gewenst.

Verlaging van het BTW-tarief voor exploitaties die nu reeds BTW-plichtig zijn zou een vergroting van de investeringsruimte creeëren van circa 10% van de omzet. Over recreatie op eigen benen gesproken....

Verlaging van het BTW-tarief voor bijvoorbeeld de verhuur van ligplaatsen en pleziervaartuigen in de watersportsector wordt bepleit, als compensatie voor de toenemende lasten door allerlei heffingen. Het feit dat dagrecreatie tot op heden niet onder het lage BTW-tarief valt, wordt als zeer onterecht ervaren. Zeker nu dit wel voor sport, musea, bioscopen e.d. gaat gelden. Dit komt de concurrentiepositie van de dagrecreatiesector -ook in internationaal opzicht- niet ten goede.

LENINGEN

In de recreatiewereld hebben tot op heden subsidies voornamelijk het denken bepaald. Nu deze mogelijkheden steeds kleiner worden, moet op een creatieve manier naar andere wegen worden gezocht. Wat zijn de mogelijkheden van de groene beleggingsfondsen? Is het mogelijk een fonds te creeëren, waaruit geleend of (voor)gefinancierd kan worden tegen gunstiger (en andere) voorwaarden dan op de kapitaalmarkt? In de beeldende kunstensector bestaat bijvoorbeeld een regeling, dat rentekosten van leningen voor kunstaankopen worden gesubsidieerd.

ROL VAN DE (RIJKS)OVERHEID

De (rijks)overheid moet, met behulp van de inzet vanuit de algemene middelen, blijven zorgen voor voldoende mogelijkheden voor openbare recreatie, nu en in de toekomst. Dit wordt in 23 reacties expliciet aangegeven. Deze verantwoordelijkheid wordt vanuit een aantal invalshoeken beargumenteerd: openbare recreatiemogelijkheden zijn voorwaardenscheppend voor de toeristisch-recreatieve sector en voor de totale (regionale) economie, welzijnsaspecten, angst voor onbetaalbaarheid voor groepen mensen (tweedeling van de samenleving), de omvang van problemen als de baggerproblematiek en duurzaamheid.



De verantwoordelijkheid van de rijksoverheid moet zich dan met name op de basisrecreatievoorzieningen richten. Openbare recreatievoorzieningen zijn nutsvoorzieningen en vormen de toeristisch-recreatieve infrastructuur. Financiering daarvan dient overeen te komen met die van andere infrastructuur en dient structureel uit de algemene middelen te gebeuren. Het project "Recreatie op eigen benen" dient duidelijk maken welke voorzieningen dit zijn en wat aanvullende voorzieningen zijn, die commercieel geëxploiteerd o.i.d. zouden moeten kunnen worden. Normen voor de basiskwaliteit van recreatievoorzieningen en overeenstemming hierover wordt als een belangrijk gewenst resultaat van dit project genoemd.

Vervolgens dringt zich dan toch weer de vraag op wat dan precies de rijkstaak is. De sectorale taak ten aanzien van de openluchtrecreatie is als gevolg van decentralisatie en deregulering veranderd. Het rijk moet zich, volgens sommigen, meer richten op een generiek beleid voor de kwaliteit van de stad en de groene ruimte. Hiervoor blijft echter sectorale kennis en kennisoverdracht onontbeerlijk, evenals de vraag naar aansturingsmogelijkheden. Het in gang zetten van een proces, dat de impasse doorbreekt en de dynamiek in de recreatie terugbrengt, wordt als belangrijke taak voor de rijksoverheid gezien. Hiervoor is een duidelijke rijksvisie met strategische doelen onontbeerlijk.

DUURZAAMHEID

In een enkele reactie wordt de gehele problematiek opgevat als een marketingprobleem: hoe kan je de openbare ruimte vermarkten? Om dit probleem te tackelen is het zaak te streven naar product-markt-combinaties die maximaal bij bestaande behoeften en wensen aansluiten en de kosten binnen de perken houden. Het is de vraag hoe een opvatting als deze zich verhoudt tot het begrip duurzaamheid.

De bekostiging van openbare recreatie kan voor een deel worden ondergebracht bij de marktsector. Het gevaar is echter dat met name meer extensieve vormen van recreatie in het gedrang komen. Sponsoring door bedrijven of instellingen dan wel adoptie door bijvoorbeeld een woonwijk kan ook een alternatief zijn, maar de duurzaamheid daarvan is moeilijk in te schatten. Ten aanzien van het punt duurzaamheid heeft de overheid, vinden velen, eigen verantwoordelijkheden.

DE PRAKTIJK

In de afgelopen jaren zijn er in het hele land al heel wat pogingen gedaan om de financieringsproblematiek het hoofd te bieden. Zo zijn er recreatieschappen opgeheven met verzelfstandiging van de beheers- en exploitatietaken en/of overdracht naar gemeenten. De ambtelijke organisaties zijn verkleind en een meer integrale benadering van recreatie en toerisme wordt nagestreefd. In het Noord-Hollands Middengebied is een project gaande.....



Men ziet kansen in PPS-constructies, werk-met-werk maken, speciewinning en sponsoring. In sommige gebieden heeft men hier ook ervaringen mee. Zo wordt bijvoorbeeld als een belangrijk knelpunt bij PPS de strikte toepassing van het locatie- en mobiliteitsbeleid genoemd. Voorgesteld wordt in plaats hiervan een bredere milieutoets uit te voeren.

In verschillende reacties wordt erop aangedrongen van dergelijke ervaringen gebruik te maken. Ook op de parallel met andere sectoren (openbaar vervoer, energiebedrijven, sport en musea) en vraagstukken rond aanleg en beheer van bos- en natuur wordt gewezen.

RECREATIE OP EIGEN BENEN: EEN UTOPIE?!

Op basis van de tot nu toe ontvangen reacties kan deze vraag niet zonder meer met ja of nee worden beantwoord. Er zijn zeker mogelijkheden om recreatie in ieder geval méér op eigen benen te laten staan. Hiervoor zijn allerlei kansrijke ideeën geopperd, die een verdere uitwerking verdienen. Er zijn ook belemmeringen en overwegingen genoemd, die een blijvende financiering uit algemene middelen rechtvaardigen. Het streven van het project Recreatie op eigen benen is er in ieder geval op gericht -gebruik makend van de aanwezige kennis en ervaringen in de sector zelf en daarbuiten- de situatie goed in kaart te brengen. Op basis hiervan kunnen dan de voor- en nadelen van de verschillende keuzes tegen elkaar worden afgewogen.



ORGANISATIES/PERSONEN DIE HEBBEN GEREAGEERD NAAR CATEGORIE (..)

- Beraad voor Recreatie en Toerisme, Zwolle (7)
- Brouwer en Schrauwen, Sint Nicolaasga (2)
- Centrum voor Toerisme Management, Erasmus Universiteit, Rotterdam (2)
- Dienst Landinrichting en Beheer Landbouwgronden, Utrecht (9)
- DLO Staring Centrum, Wageningen (2)
- Dhr. van Dijk, Bunnik ederland, Den Haag (3)
- Koninklijke Nederlandse Bosbouw Vereniging (KNBV), Arnhem (11)
- Koninklijke Nederlandse Toeristenbond ANWB, Den Haag (7)
- Koninklijk Nederlands Watersport Verbond (KNWV), Bunnik (7)
- Landbouw Economisch Instituut (LEI-DLO), Den Haag (2)
- Landelijke Contactraad, Stichting voor de gemeentelijke bemoeiingen met lichamelijke opvoeding, sport en recreatie, Dordrecht (6)
- LTO Nederland, Den Haag (12)
- Ministerie van Economische Zaken, Den Haag (9)
- Ministerie van Financiën, Inspectie der Rijksfinanciën, Den Haag (9)
- Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu, Rijksplanologische Dienst, Den Haag (9)
- Nationale Hogeschool voor Toerisme en Verkeer (NHTV), Breda (2)
- Natuur- en recreatieschap De Grevelingen, Den Haag (1)
- Natuur- en recreatieschap Haringvliet, Brielle (1)
- Natuur- en recreatieschap IJsselmonde, Barendrecht (1)
- Nederlands Bureau voor Toerisme, Leidschendam (3)
- Nederlandse Vereniging van Sportvissersfederaties (NVVS), Amersfoort (7)
- NIVON, Amsterdam (8-15)
- NOC/NSF, Arnhem (11)
- Omslaggroep, (2)
- Platform voor Openluchtrecreatie "Ruimte voor Recreatie", Amsterdam (7)
- Provinciale VVV Zuid-Holland, Delft (7)
- Provincie Friesland, Gedeputeerde Staten, Leeuwarden (5)
- Provincie Gelderland, Gedeputeerde Staten, Arnhem (5)
- Provincie Groningen, Gedeputeerde Staten, Groningen (5)
- Provincie Overijssel, Gedeputeerde Staten, Zwolle (5)
- Provincie Utrecht, Dienst ruimte en groen, Utrecht (5)
- Provincie Zeeland, Directie Welzijn, Economie en Bestuur, Middelburg (5)
- Raad voor de Openluchtrecreatie, Amersfoort (4)
- Recreatiegemeenschap Salland, Schalkhaar (1)
- Recreatiegemeenschap Veluwe, Apeldoorn (1)
- Recreatieschap Midden-Delfland, Berkel en Rodenrijs (1)
- Recreatieschap Nijmegen en Omstreken, Alverna/Wijchen (1)



- Recreatieschap Oost-Gelderland, (1)
- Recreatieschappen in het Rivierengebied, Tiel (1)
- Recreatieschap Rottemeren, Berkel en Rodenrijs (1)
- Recreatieschap Spaarnwoude, Spaarnwoude (1)
- Recreatieschap voor het Friese Waterland De Marrekrite, Leeuwarden (1)
- Dhr. Rens, Achtmaal (3)
- Rijn en Gouwe (8)
- Staatsbosbeheer, Driebergen (11)
- Stichting Het Noordhollands Landschap, Castricum (11)
- Stichting Landelijk Fietsplatform, Amersfoort (7)
- Stichting Overleg Samenwerkende Promotie VVV's, Heteren (7)
- Stichting Nederlands Hippische Sportbond, Baarn (7)
- Stichting Recreatietoervaart Nederland, Den Haag (7)
- Streekgewest Brabant-Noordoost, Oss (1)
- Toerisme en Recreatie AVN, Voorschoten (7)
- Unie van Waterschappen, Den Haag (10)
- Vereniging van recreatie-ondernemers Nederland RECRON, Arnhem (3)
- Vereniging van samenwerkingsverbanden in de recreatiesector OSO, Den Haag (1)
- VNO, Platform Toerisme en Recreatie, Den Haag (3)
- Voorzittersoverleg Toerisme, Recreatie, Horeca, Voorschoten (7)



MATRIX

CATEGORIEËN *	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
deelname stuurgroep ja	22	2	1	5	1	2	-	10	-	1	-	-
deelname klankbordgroep ja	29	4	1	3	1	3	-	13	-	1	-	3
verantwoordelijkheid (rijks)overheid ja	23	5	2	5	1	-	-	9	-	1	-	-
probl vereist regionale/land. aanpak	2	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
duurzaamheid	8	-	2	-	-	-	-	5	-	-	-	1
meer dan fin.probleem/mij. rendem.	21	3	3	3	-	-	1	7	-	3	-	1
analyse/niet oude schoenen wegdoen	11	-	3	2	-	-	1	3	-	1	-	1
onderwijs/kennis	7	-	2	2	-	1	-	1	-	1	-	-
niet willen betalen/politiek (non)item	5	1	1	1	-	-	-	1	-	1	-	-
draagvlak	6	1	2	-	-	-	-	2	-	-	-	1
schappen nieuwe stijl	8	4	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-
kostenbesp/vrijwilligers/inning/control	10	2	-	1	-	-	-	5	-	-	-	2
klantger.heid:prod waar vraag naar is	8	2	2	1	-	-	1	1	-	1	-	-
markt- ipv productgericht	3	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-
herinvesteringen	7	5	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
lijnelementen / recreatief medegebruik	3	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
definitie basisvoorzieningen	11	-	3	1	-	-	-	5	-	-	-	2
normering/landelijk kader	6	-	-	1	-	1	-	4	-	-	-	-
econom. gevolgen van stijgende lasten	7	-	1	3	-	-	-	3	-	-	-	-
spanning publ/commerc (tekort,openbh)	12	2	2	1	-	1	-	6	-	-	-	-
lastenstijging en betaalbaarheid	8	-	1	1	-	-	-	5	-	-	-	1
concurrentievervalsing/-positie	7	1	1	4	-	-	-	1	-	-	-	-
verdringing	2	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
(aanpassen) subsidievoorwaarden	15	6	-	2	-	3	-	1	1	1	-	1
verkoop grond(behoud zegschap:pacht)	7	3	-	1	-	1	-	2	-	-	-	-
rol Domeinen/SBB	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
baten en lasten in één hand	8	-	3	-	-	1	-	2	-	-	-	2
functiebeloning	4	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2
BTW	4	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
vrijwillige bijdrageregeling	7	2	-	1	-	-	-	4	-	-	-	-
toerbelast:doelbelast/overhevelingsmech	9	1	2	2	-	-	-	3	-	-	-	1
versnelde afschrijving/invest.af trek e.d.	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
integrale benadering/meeliften	12	1	-	3	-	-	1	4	-	2	-	1
combinatie van functies	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
belemmeringen/regels/cultuur	9	4	3	1	-	-	-	-	-	1	-	-
div. knelp vis- en jachtrechten e.d.	2	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
dubbele/andere doelstelling	8	6	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-
recreatie dichtbij huis/wisselw stad-land	6	-	2	2	-	-	1	1	-	-	-	-
maatwerk (randstad en toeristische geb)	9	2	2	-	-	-	1	2	-	1	-	1
PPS/rood-groen/sponsoring	7	3	1	-	-	1	-	-	-	1	-	1
europese fondsen en co-financiering	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
compensatie(gelden)	4	1	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-
te veel betrokkenen/complexiteit	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ook andere beheerders	8	-	1	-	-	-	-	3	-	-	-	4
ook nwe gebieden	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1

TOELICHTING MATRIX

In deze matrix zijn de verschillende opmerkingen gescoord uit de reacties. Omdat de aantallen reacties op verschillende onderwerpen niet echt heel hoog zijn, wordt over het algemeen niet ook nog een onderverdeling naar categorie organisatie/instantie gemaakt in het navolgende stuk.

ALGEMEEN

Het merendeel van de reacties (h)erkent de gesignaleerde problematiek (57). Velen willen actief bij het ROEB-project worden betrokken (stuurgroep 22, klankbordgroep 29). In een aantal gevallen wordt gewaarschuwd voor een té logge en omvangrijke organisatiestructuur van het project.

MEER DAN ALLEEN FINANCIËEL PROBLEEM

Velen zijn van mening dat de problematiek uiteindelijk niet van financiële aard is (21), maar dat dat de wijze is waarop de problematiek zich uit. Daarom wordt veelvuldig aangegeven dat niet te snel moet worden gegrepen naar het wijzigen/loslaten van de subsidievoorwaarden e.d. Een analyse van de problematiek (11) en het verschaffen van inzicht en feitelijke kennis (7) wordt als belangrijk aandachtspunt voor het ROEB-project genoemd. Maatwerk is vereist ((9). De gebieden en problematiek kunnen sterk van elkaar verschillen. Zo werd er gewezen op het onderscheid tussen de Randstad en meer toeristische gebieden (9) en het feit dat sommige gebieden naast een recreatieve doelstelling ook een andere hoofdfunctie/doelstelling hebben (8). In de meeste gevallen die van natuur.

De oorzaak van de problemen ligt bij de politiek (5) die niet wil betalen en recreatie beschouwd als non-item. Het creëren van draagvlak is dan ook essentieel (6).

INTERNE ORGANISATIE

Voorts wordt de efficiency en organisatiestructuur van de huidige beheerders (over het algemeen recreatieschappen) ter discussie gesteld (8). Velen verwachten (10) dat door een andere manier van werken en organiseren kosten kunnen worden bespaard. De inzet van vrijwilligers wordt genoemd en het ontbreken van voldoende controle op een zo effectief mogelijke inzet van middelen. Zo is het bijvoorbeeld de vraag of het heffen van allerlei tarieven wel altijd opweegt tegen de inningskosten.

KLANT

Men beseft dat, in tegenstelling tot vroeger, het product moet worden aangepast aan de wens van de klant (8+3).



INNOVATIE/HERINVESTERINGEN

Daarbij wordt dan meteen de financiële problemen die hiermee vaak gepaard gaan uiteen gezet (7). Veel recreatieschappen hebben slechts op basis van hun eigen bijdrage in de investeringen (meestal 10%) gelden gereserveerd voor herinrichting/aanpassing.

OPLOSSINGEN: SUBSIDIEVOORWAARDEN EN GRONDEN

Het aanpassen van de subsidievoorwaarden (en dan met name de instandhoudingsverplichting en het terugbetalen bij verkoop van met subsidie verworven gronden) wordt door velen (15) genoemd. Met name vanuit de recreatieschappen (6+3) als oplossing van de financieringsproblematiek. Er zijn echter ook anderen, die, gelet op het ontbreken van een eenduidige oorzaak van de problematiek (lees: meer dan een financieel probleem) hier juist helemaal niets voor voelen en het zeker geen structurele oplossing vinden. Een specifieke rol hierbij in relatie tot de recreatieschappen spelen Domeinen en Staatsbosbeheer (4). Door de Vereniging van recreatieschappen OSO o.a. wordt hiervoor namens de schappen speciaal aandacht gevraagd.

ANDERE BELEMMERINGEN

Andere belemmeringen liggen in regels, cultuur e.d. besloten (9). Als concrete voorbeelden worden jacht- en visrechten genoemd en het locatiebeleid bij PPS.

KANSEN

In de verschillende reacties worden verschillende mogelijkheden genoemd om de financiële positie van de recreatie en recreatieschappen te verbeteren, zoals: verlaging van de BTW (4); het in één hand brengen van baten en lasten (8), bijvoorbeeld in relatie tot de toeristenbelasting (9); functiebeloning (4); PPS/rood-groen-financiering en sponsoring (7).

Veel heil ziet men toch ook in een meer integrale benadering en het meeliften en combineren met andere functies (12+1). Hierbij wordt veelvuldig de relatie stad-land gelegd en het belang van recreatie dichtbij huis aangegeven (6).

ROL VAN DE (RIJKS)OVERHEID

In veel reacties (23) wordt expliciet aangegeven dat de (rijks)overheid een rol ten aanzien van de basisvoorzieningen voor openluchtrecreatie dient te behouden. Hieraan liggen dan een aantal argumenten ten grondslag:

- * Leefbaarheid en de sociaal-maatschappelijke betekenis van kunnen recreëren; de overheid heeft een taak ten aanzien van betaalbaarheid, openbaarheid en toegankelijkheid van dergelijke voorzieningen (12 + 8),
- * De overheid heeft een zorg voor duurzaamheid (8)
- * Basisrecreatievoorzieningen zijn een randvoorwaarde voor het toeristisch-recreatief bedrijfsleven (7 + 7 + 2)
- * Sommige voorzieningen en problemen vereisen een aanpak op regionaal of landelijke schaal(2).



